

Biện pháp bồi dưỡng kiến thức Mỹ thuật và tạo hình cho sinh viên ngành Giáo dục Mầm non

Nguyễn Thị Mỹ Hạnh

TS. Khoa Giáo dục mầm non, Trường ĐH Hải Dương

Received: 21/3/2024; Accepted: 29/3/2024; Published: 04/4/2024

Abstract: *Preschool teacher training to meet the needs of society requires multiple measures to improve the quality of teaching and learning subjects in the training program, particularly the subject of “Arts” at pedagogical schools. Simultaneously, it is also necessary to focus on the organization of the pedagogical skills training in preschools, in order to link training with practice. This article will provide some measures to foster arts and shaping knowledge for students majoring in Preschool Education, thereby wishing to contribute to further improvement of the quality of preschool teacher training in the upcoming time.*

Keywords: *Students, lecturers, arts and shaping, Preschool Education, Preschool teachers.*

1. Đặt vấn đề

Tăng cường hiểu biết và bồi dưỡng kiến thức về Mỹ thuật và tạo hình (MTTH) cho sinh viên (SV) ngành Giáo dục mầm non (GDMN) là tiền đề vững chắc cho việc nâng cao chất lượng dạy học môn Mỹ thuật và khả năng ứng dụng kiến thức về MTTH vào thực tiễn của SV ngành GDMN trong các trường sư phạm. Vấn đề đặt ra là phải tăng cường hiểu biết và bồi dưỡng kiến thức về MTTH cho SV ngành GDMN như thế nào? Để giải quyết được nhiệm vụ này, cần phải có những biện pháp mang tính đồng bộ và phù hợp.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tầm quan trọng của kiến thức nền tảng về Mỹ thuật

Hiểu biết những kiến thức nền tảng về MT là yếu tố quan trọng nhất trong quá trình hình thành KN tạo hình cho người học. Đó là những viên gạch đặt nền móng đầu tiên cho quá trình hình thành những KN tạo hình sau này của mỗi SV ngành GDMN. Khi SV tích lũy được những kiến thức và hiểu biết sâu sắc về MTTH sẽ kích thích những xúc cảm, tình cảm và hứng thú cá nhân với đối tượng miêu tả, điều này liên quan đến chất lượng những sản phẩm tạo hình mà SV sáng tạo ra.

2.2. Biện pháp bồi dưỡng kiến thức về mỹ thuật và tạo hình cho SV ngành GDMN

1) **Tăng cường cho SV tiếp cận và tìm hiểu các nguồn tài liệu, thông tin tham khảo khác nhau về MTTH**

Bước 1: Giới thiệu nguồn TLTK bổ sung kiến thức về MTTH cho SV

Nguồn tài liệu về MTTH rất phong phú, có ở nhiều kênh thông tin khác nhau. Do đó, GV cần định hướng nguồn tài liệu cho SV, giúp các em nhanh chóng tiếp

cận và khai thác những tài liệu đó có hiệu quả. Tài liệu cho SV tham khảo có thể đến từ các nguồn như: thư viện khoa, thư viện trường, các nhà sách hay nhà xuất bản, internet... Bao gồm: Giáo trình, SGK, sách dịch và sách tiếng nước ngoài, các bài báo, tạp chí, khóa luận, luận văn, luận án, các website trên internet về lĩnh vực MTTH.

Khi cung cấp nguồn TLTK cho SV, GV nên chú trọng định hướng cho các em mở rộng kiến thức về từng mảng: Đồ họa, Hội họa và Điêu khắc xác định rõ đâu là tài liệu bắt buộc và cần thiết, có liên quan trực tiếp đến môn học, đâu là tài liệu tham khảo thêm nhằm mở rộng và nâng cao kiến thức... để sinh viên có thể sưu tầm và nghiên cứu đúng mục đích.

Cần giới thiệu TLTK cho SV trước khi các em tiếp cận với học phần Mỹ thuật trong chương trình đào tạo GVMN để các em có thời gian thu thập và nghiên cứu trước.

Bước 2: Hướng dẫn SV cách nghiên cứu tài liệu

GV phải dành một thời lượng nhất định trong quỹ thời gian của môn học, bài học hướng dẫn cho SV kỹ năng tự thu thập, nghiên cứu tài liệu. Để hoạt động này đạt hiệu quả, SV cần căn cứ vào nguồn tài liệu, nội dung bổ sung cho bài học tiến hành thu thập và nghiên cứu tài liệu theo quy trình sau:

* *Xác định mục đích thu thập, nghiên cứu tài liệu* là khâu rất quan trọng, nó là cơ sở định hướng cho việc tìm kiếm, chọn lọc những kiến thức một cách tập trung nhất vào vấn đề mấu chốt cần khai thác, tránh sự thu thập tràn lan làm khó xử lý tài liệu và mất thời gian... Do đó, khi xác định mục đích SV cần bám sát vào yêu cầu, nội dung và nhiệm vụ mà GV giao cho.

* *Lựa chọn cách thức thu thập, nghiên cứu tài liệu:* Do mỗi nguồn tài liệu có tính chất khác nhau,

GV nên yêu cầu SV lựa chọn cách thức thu thập, nghiên cứu tài liệu cho phù hợp.

- Đọc, ghi chép những nội dung kiến thức cần thiết trong tài liệu đã thu thập được. Cách này phù hợp với việc tìm kiếm và khai thác kiến thức từ nguồn tài liệu: tạp chí, báo, sách, đề tài khoa học, trên các trang web, báo điện tử... Đây là nguồn tài liệu đòi hỏi mỗi SV phải tìm cho mình cách đọc và thu thập phù hợp, đồng thời biết bám sát vào mục đích nghiên cứu để chọn lựa những nội dung, kiến thức cần phải bổ sung, để làm rõ và phong phú cho bài học. GV cần định hướng cho SV cách đọc sau:

+ Đọc lướt là chỉ đọc những mục lớn, ý chính hoặc xem mục lục; đọc tên tác giả, tác phẩm, lời tựa của tài liệu để thu thập thông tin về tài liệu một cách khái quát.

+ Đọc kỹ là đọc một cách cẩn thận các nội dung đã xác định trong tài liệu nhằm lựa chọn kiến thức cần thiết bổ sung cho bài học. Nên sử dụng bút chì hoặc bút phốt đánh dấu nội dung đã tìm được.

- SV cần căn cứ vào mục đích, nội dung của việc thu thập và nghiên cứu tài liệu để xác định cách thức ghi chép lưu giữ lại những vấn đề đã nghiên cứu được trong tài liệu. Đó là: Lập những vấn đề cơ bản của tài liệu, ghi chép lại các ý chính của nó, có thể là các ý, các đề mục lớn, nhỏ. Cần nắm bắt một cách ngắn gọn nội dung tài liệu hay nội dung của một vấn đề trong tài liệu, tiến hành ghi chép lại một cách cô đọng nhưng vẫn đảm bảo rõ ràng, không sai lệch ý của tác giả. Khi tìm được một khái niệm, định nghĩa hay một luận điểm nào đó cần thiết thì ghi chép lại nguyên văn và kèm theo xuất xứ.

- Hướng dẫn SV nghiên cứu tài liệu có thể tiến hành theo trình tự sau:

+ Định hướng cho SV các vấn đề cần nghiên cứu trong giáo trình, tài liệu. Hướng dẫn cách thức phân tích và tổng hợp tài liệu và ghi chép những vấn đề cần thiết có liên quan đến MT đặc biệt là Hội họa, Đồ họa và Điêu Khắc.

Bước 3: Đặt ra yêu cầu, nhiệm vụ thu thập và nghiên cứu tài liệu đối với SV

GV cần căn cứ vào đặc điểm học tập của SV, mục tiêu đào tạo của bộ môn MT, những KN nghiệp vụ cần rèn luyện cho SV để đặt ra yêu cầu và nhiệm vụ như sau: Mỗi SV phải tự lực, độc lập, sáng tạo trong thu thập và nghiên cứu từ các nguồn tài liệu khác nhau, để tra dồi thêm kiến thức, hiểu biết về MTTH nói chung bổ sung cho nội dung các bài học trong bộ môn. Nguồn tài liệu trên phải được thu thập và có kết quả trước khi diễn ra bài học lý thuyết hoặc thực hành

có nội dung cần bổ sung mở rộng kiến thức.

Bước 4: Tổ chức cho SV thảo luận nội dung kiến thức đã nghiên cứu được bổ sung cho bài học

Đây là khâu báo cáo lại kết quả nghiên cứu tài liệu một cách độc lập của mỗi cá nhân và hiệu quả hợp tác nhóm của SV. Thảo luận là một trong những biện pháp dạy học phù hợp với đặc điểm của SV sư phạm. Từng cá nhân phải có được kết quả tự nghiên cứu tài liệu theo yêu cầu của GV. Sau đó, SV được trình bày vấn đề đã thu thập, nghiên cứu được theo quan điểm của mình, SV khác tranh luận, bổ sung và thống nhất ý kiến trong nhóm thảo luận.

Trong các buổi thảo luận GV đóng vai trò là người tổ chức, định hướng và điều chỉnh hoạt động của SV. Cần xác định những nội dung nào trong học phần MT cần bổ sung, mở rộng kiến thức? Những kiến thức lý luận và thực tiễn nào cần vận dụng để bổ sung làm rõ nội dung đó?

2) Tăng cường tổ chức các buổi ngoại khóa, cho SV được tham quan các làng nghề truyền thống, triển lãm nghệ thuật và tiếp xúc với một số họa sĩ, nghệ nhân trực tiếp sáng tác

Bước 1: Xây dựng kế hoạch cho các buổi tham quan, ngoại khóa

GV cần xây dựng kế hoạch tham quan, ngoại khóa cho SV và đưa vào kế hoạch dạy học học phần MT để báo cáo và trình duyệt tại đơn vị chuyên môn trước khi tổ chức giảng dạy học phần. Quỹ thời gian tổ chức: Hoạt động tham quan hay ngoại khóa sẽ diễn ra trong vòng nửa ngày đến một ngày. Thời điểm: Các buổi ngoại khóa hoặc tham quan trải nghiệm có thể tổ chức vào cuối tuần khi SV được nghỉ học chính khóa trong thời gian đào tạo học phần MT.

Bước 2: Tổ chức các buổi hoạt động ngoại khóa

*/ Mời báo cáo viên về nói chuyện chuyên đề thường thức mỹ thuật

Mời họa sĩ, GV có kinh nghiệm và có những nghiên cứu, sáng tác về Hội họa đã từng có nhiều năm giảng dạy, nghiên cứu về PP dạy học MT cho SV ngành GDMN cũng như có những nghiên cứu về Hoạt động tạo hình của trẻ MN đến nói chuyện về chủ đề thường thức MT và PP dạy học MT ở trường sư phạm cũng như ở trường MN.

*/ *Tổ chức cho SV tham quan một số làng nghề thủ công mỹ nghệ truyền thống, các triển lãm nghệ thuật gần nơi trường đóng.*

Tổ chức cho SV được tham quan các làng nghề, khu trưng bày các sản phẩm thủ công mỹ nghệ, không gian nghệ thuật mang đậm chất văn hóa tiêu biểu, đặc trưng của dân tộc ở một số làng nghề truyền thống

gần gũi, các triển lãm nghệ thuật để SV được trải nghiệm, thu thập tư liệu. GV có thể mời một số nghệ nhân có uy tín của làng nghề giới thiệu cho SV về làng nghề, nguồn gốc xuất xứ của làng nghề, một số sản phẩm mà làng nghề hiện có, nguồn vật liệu tạo ra sản phẩm thủ công mỹ nghệ của làng nghề ....

Bước 3: Tổng kết

Tổ chức tổng kết, báo cáo kết quả và viết thu hoạch về buổi ngoại khóa và thực hành trải nghiệm trước lớp.

Biện pháp 3: Tổ chức cho SV trải nghiệm thực tế và thực hành sự phạm bộ môn tại trường mầm non

Bước 1: Định hướng cho SV tìm hiểu việc xây dựng môi trường hoạt động tạo hình và quan sát những đồ dùng đồ chơi tự tạo của GVMN theo các chủ đề.

Trước khi SV đi kiến tập, thực hành, thực tế tại trường MN, GV căn cứ vào kiến thức cơ bản trong chương trình và kiến thức cần bổ sung của học phần để định hướng nội dung thu thập và tìm hiểu thông tin cho SV. Tìm hiểu những hoạt động của GVMN trong thực tiễn cần vận dụng kiến thức về MTT, bao gồm:

Thiết kế đồ dùng, đồ chơi theo các chủ đề; Xây dựng môi trường GD trong và ngoài lớp học theo các chủ đề GD; Thiết kế, tạo dựng môi trường hoạt động khi tổ chức một giờ hoạt động tạo hình cho trẻ các độ tuổi khác nhau.

Các hình thức tìm hiểu:

Một là: Tìm hiểu cách thức xây dựng môi trường GD qua hoạt động thực tế, thực hành ở trường MN; Tham khảo cách xây dựng kế hoạch, thiết kế đồ dùng đồ chơi và cách sử dụng chúng để thiết kế môi trường hoạt động trong và ngoài lớp học, cách khai thác và sử dụng môi trường đó vào quá trình tổ chức các hoạt động chăm sóc GD trẻ của GVMN. Quan sát môi trường hoạt động và quá trình tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ của GVMN; Phỏng vấn, trao đổi trực tiếp với GVMN; Ghi chép, chụp lại những thông tin và hình ảnh làm minh chứng cho nhiệm vụ đặt ra.

Hai là: Tìm hiểu về môi trường hoạt động tạo hình cho trẻ: cung cấp cho SV kiến thức thực tiễn về một số môi trường hoạt động tạo hình của trẻ ở trường MN hiện nay.

Câu hỏi định hướng: Môi trường có sử dụng nhiều sản phẩm đồ dùng, đồ chơi, tranh ảnh do cô giáo tự làm không? Vật liệu chính mà GV thường xuyên sử dụng để thiết kế môi trường hoạt động cho trẻ? Những đồ dùng đồ chơi ấy được khai thác và sử dụng như thế nào? Môi trường hoạt động ấy có hấp dẫn và phù hợp với chủ đề GD, thu hút sự chú ý của trẻ không?

Nhận xét và so sánh với kiến thức lý thuyết đã học. Đánh giá ưu điểm và hạn chế, rút ra bài học kinh nghiệm.

Bước 2: Tổ chức cho SV thực hành, kiến tập.

Quá trình này diễn ra theo theo lịch trình, kế hoạch đào tạo của nhà trường. Đây là nhiệm vụ rèn luyện nghiệp vụ sư phạm và tích lũy kinh nghiệm thực tiễn của mỗi SV. Trong quá trình thực hành kiến tập SV sẽ thực hiện các bài tập do GV định hướng và yêu cầu ở *Bước 1*.

Bước 3: Tổ chức cho SV đánh giá và rút kinh nghiệm sau các đợt thực hành, kiến tập

Yêu cầu SV đưa ra ý kiến chủ quan hoặc đã được thảo luận nhóm về ưu điểm và hạn chế khi GVMN xây dựng và tổ chức môi trường hoạt động tạo hình cho trẻ. Từ đó, SV đã lĩnh hội ở thực tiễn những gì, cần rút kinh nghiệm bổ sung nội dung gì, nêu lên những ý tưởng sẽ vận dụng kinh nghiệm từ thực tiễn vào quá trình học tập như thế nào để góp phần nâng cao hơn nữa chất lượng rèn luyện nghiệp vụ sư phạm. GV tổng hợp các ý kiến của SV, phân tích trên cơ sở lý luận gắn với thực tiễn, bổ sung những khía cạnh mà SV chưa đề cập tới, hoặc còn nhận định chưa đúng sau đó đưa ra kết luận chung.

3. Kết luận

Nâng cao hiểu biết và bổ sung kiến thức về mỹ thuật và tạo hình luôn là hoạt động gắn liền với việc rèn luyện KN nghề nghiệp của SV ngành GDMN. Để hoạt động này có hiệu quả đòi hỏi sự tâm huyết từ các GV nói chung và GV giảng dạy học phần MT nói riêng. GV nên đặt ra những yêu cầu, nhiệm vụ tự học, tự nghiên cứu cụ thể cho SV tương ứng với từng bài học của học phần, biết tạo hứng thú, kích thích niềm say mê, bồi dưỡng, hun đúc nơi các em niềm tin, tình yêu nghề trong quá trình học tập và trải nghiệm thực tiễn. Ngoài ra, GV cũng cần theo sát quá trình rèn luyện nghiệp vụ của từng khóa SV, chủ động xây dựng kế hoạch bồi dưỡng KN nghề nghiệp cho các em, gắn đào tạo với ứng dụng kiến thức vào thực tiễn thì chất lượng đào tạo GVMN sẽ có nhiều chuyển biến.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Thanh Thủy (2004), *Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non*, NXB ĐHSP. Hà Nội
2. Nguyễn Quốc Toàn, Hoàng Kim Tiến (2007), *Giáo trình phương pháp dạy - học mỹ thuật*, NXB ĐHSP. Hà Nội
3. Nguyễn Văn Ty (1968), *Bước đầu học vẽ*, NXB Mỹ thuật âm nhạc. Hà Nội